

Στάσεις κυνηγών της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας προς τα μέτρα διαχείρισης των κυριότερων θηραματικών ειδών και των ενδιαιτημάτων τους

Π. Μπίρτσας*, Ν. Χασάναγας, Χ. Σώκος

*Εργαστήριο Άγριας Πανίδας, Τμήμα Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος, ΤΕΙ Λάρισας, Τέρμα Μαυρομιχάλη, 43100 Καρδίτσα, e-mail: birtsas@teilar.gr

Περίληψη

Για την αύξηση του πληθυσμού θηραματικών ειδών, το μεγαλύτερο ποσοστό των κυνηγών επιθυμούν έλεγχο αρπάγων και εντονότερη θηροφύλαξη. Δεύτερες έρχονται στην προτίμησή τους οι απελευθερώσεις και η βελτίωση ενδιαιτημάτων. Τελευταίες σε προτίμηση έρχονται η ρίψη τροφής και η τοποθέτηση μπαρών. Προσωπικά χαρακτηριστικά των κυνηγών επηρεάζουν την επιλογή του διαχειριστικού μέτρου. Οι συνταξιούχοι υποστηρίζουν την απελευθέρωση θηραμάτων, οι μορφωμένοι τη βελτίωση ενδιαιτημάτων, οι ορειβάτες τις μπάρες και οι καπνιστές τη ρίψη τροφής. Οι κυνηγετικές προτιμήσεις επίσης επηρεάζουν την επιλογή διαχειριστικού μέτρου, όπως με τους κυνηγούς φάσας που επιλέγουν τη ρίψη τροφής. Η βελτίωση ενδιαιτημάτων φαίνεται να έχει συνδεθεί με την προϋπόθεση ύπαρξης εξειδικευμένου προσωπικού, σε αντίθεση με άλλα μέτρα που φαίνονται να έχουν περάσει στη συνείδηση του κυνηγετικού κόσμου ως ενέργειες λιγότερο «επιστημονικές» και περισσότερο «πρακτικές». Αυτή η έρευνα βασίστηκε σε στατιστική ανάλυση 237 ερωτηματολογίων.

Λέξεις κλειδιά: θήρα, διαχείριση, κοινωνική έρευνα, ερωτηματολόγιο

Εισαγωγή

Τις τελευταίες δεκαετίες η θηρευτική ζήτηση στην Ελλάδα αυξήθηκε, ενώ η μείωση της έκτασης των κυνηγοτόπων και η υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων των θηραμάτων περιόρισαν τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα της θήρας (Σώκος κ.α. 2002α, Τσαχαλίδης 2003, Μπίρτσας 2006). Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού οι κυνηγοί χρηματοδοτούν μέσω των τελών έκδοσης της άδειας κυνηγίου τους πόρους του Ειδικού Φορέα Δασών (Ε.Φ.Δ.). Με το Νόμο 3208/03, οι πόροι του Ε.Φ.Δ. πρέπει να διατίθενται αποκλειστικά για την ανάπτυξη, προστασία και διαχείριση του δασικού και θηραματικού πλούτου και γενικότερα της άγριας πανίδας και αυτοφυούς χλωρίδας, ενώ απαγορεύεται η διάθεση των πόρων αυτών για άλλους σκοπούς. Το Ελληνικό Δημόσιο δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στη νομοθετική αυτή επιταγή (Μπίρτσας 2006). Η Δασική Υπηρεσία με το μειωμένο προσωπικό που διαθέτει περιορίζεται στη φύλαξη των θηραμάτων στα πλαίσια της ευρύτερης δασοφύλαξης και σε πρακτικές εκτροφής και απελευθέρωσης θηραμάτων που χρήζουν όμως σοβαρής βελτίωσης (Sokos et al. 2008).

Για να καλύψουν το κενό αυτό οι κυνηγετικές οργανώσεις, με τη σύμφωνη γνώμη των κυνηγών-μελών τους, αύξησαν τις εισφορές και σε πολλές περιπτώσεις (π.χ. Μακεδονία και Θράκη) επέβαλαν έκτακτη εισφορά που φτάνει έως και το 25% του κόστους απόκτησης της ετήσιας άδειας θήρας (Πρακτικά Γενικών Συνελεύσεων Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας & Θράκης). Έτσι, με τα χρήματα που συγκεντρώνονται στα ταμεία των κυνηγετικών οργανώσεων σχεδιάζονται και

υλοποιούνται μέτρα θηροφύλαξης, βελτίωσης ενδιαιτήματος, απελευθέρωσης θηραμάτων, παροχής τροφής σε είδη άγριας πανίδας και ειδικά μέτρα όπως τοποθέτηση μπαρών κ.λπ. (Σκορδάς 2006). Τεχνικές για τον έλεγχο των αρπάγων δεν εφαρμόζονται στην Ελλάδα, παρά το ότι είναι κοινή πρακτική στις θηραματοπονικά προηγμένες χώρες όπως οι Η.Π.Α., η Γαλλία, η Σουηδία κ.λπ. (Σώκος και Μπίρτσας 2008). Γενικά, οι υπάρχουσες υποδομές και οι αρμόδιοι φορείς αδυνατούν να ανταποκριθούν ικανοποιητικά στις ανάγκες της θηραματοπονίας (Μπίρτσας 2006).

Οι κυνηγοί επίσης υποστηρίζουν ότι απαιτείται η περαιτέρω λήψη μέτρων για τη βελτίωση της ποιότητας θήρας. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού δηλώνουν «προθυμία πληρωμής» εφόσον εξασφαλιστεί ότι τα χρήματά τους θα εξυπηρετήσουν αποτελεσματικά το σκοπό για τον οποίο προορίζονται (Σώκος κ.α. 2002β). Ποια είναι όμως τα διαχειριστικά μέτρα που θεωρούν οι κυνηγοί πιο αποτελεσματικά και πως η άποψη τους επηρεάζεται από τα προσωπικά και κυνηγετικά τους χαρακτηριστικά; Η απάντηση των ερωτημάτων αυτών επιχειρήθηκε στην εργασία αυτή.

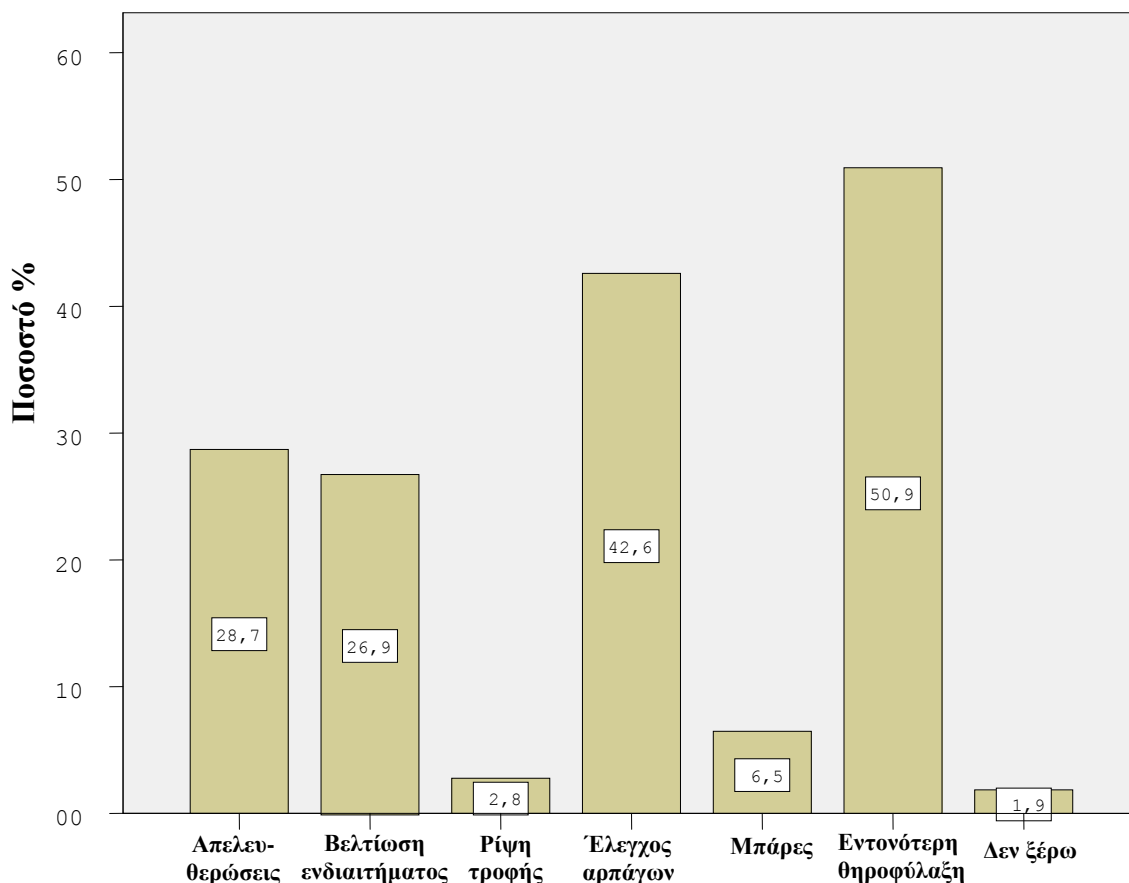
Μέθοδος

Το 2007-8 συνελέγησαν «κλειστά» ερωτηματολόγια από 237 κυνηγούς της Μακεδονίας σε τυχαία επιλεγμένους κυνηγετικούς συλλόγους των νομών Ημαθίας, Θεσσαλονίκης, Κοζάνης, Πέλλας, Σερρών και Χαλκιδικής. Η ερώτηση που τέθηκε ως προς τα διαχειριστικά μέτρα ήταν: Με ποιον τρόπο νομίζετε ότι θα αυξηθεί ο αριθμός των θηραμάτων που κυνηγάτε συνήθως; Οι κυνηγοί μπορούσαν να επιλέξουν μέχρι δύο διαχειριστικά μέτρα (Διάγραμμα 1) ή να απαντήσουν ότι δεν γνωρίζουν.

Εξετάσθηκαν διμεταβλητές συσχετίσεις μεταξύ των στάσεων των κυνηγών προς τα μέτρα διαχείρισης θήρας και τα χαρακτηριστικά τους (προσωπικά και κυνηγετικά). Η επεξεργασία έγινε με το στατιστικό πακέτο SPSS. Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων βασίστηκε σε διερευνητικές συνεντεύξεις με κυνηγούς και σε συμμετοχική παρατήρηση.

Αποτελέσματα και συζήτηση

Οι κυνηγοί που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν ηλικίας από 20 έως 79 ετών (μέσος όρος: 46) και μορφωτικού επιπέδου από μη αποφοίτου δημοτικού έως κατόχου διδακτορικού (30% του συνόλου του δείγματος είναι απόφοιτοι λυκείου). Στο Διάγραμμα 1 παρατηρούμε ότι μεγάλος αριθμός κυνηγών επιθυμούν έλεγχο αρπάγων και εντονότερη θηροφύλαξη (42,6% και 50,9% αντίστοιχα). Μέσης προτίμησης είναι οι απελευθερώσεις και η βελτίωση ενδιαιτήματος. Τελευταία έρχονται η ρίψη τροφής και η τοποθέτηση μπαρών. Τέλος, ελάχιστοι είναι αυτοί που δεν έχουν άποψη.

Διάγραμμα 1. Προτίμηση μέτρου διαχείρισης θήρας
Diagram 1. Preference for hunting management practices

Ο ρόλος των προσωπικών χαρακτηριστικών

Παρατηρούμε στον Πίνακα 1 ότι μια σειρά χαρακτηριστικών που άπτονται της ηλικίας, της (επίσημης) μόρφωσης και των μη κυνηγετικών ασχολιών/συνηθειών συνδιαμορφώνουν τις στάσεις ενός κυνηγού προς τα μέτρα διαχείρισης θήρας. Οι συνταξιούχοι εμφανίζονται ιδιαίτερος δεκτικοί προς τις απελευθερώσεις και αρνητικοί προς τον έλεγχο αρπάγων. Αυτό οφείλεται στο ότι λόγω του άφθονου ελεύθερου χρόνου που διασφαλίζει η συνταξιοδότηση επιθυμούν μια «άνετη» και άμεση λύση στο κυνήγι (εύκολη κάρπωση εκτρεφόμενων θηραμάτων). Επιπρόσθετα, αρκετοί συνταξιούχοι λόγω ηλικίας προτιμούν να κυνηγούν σε εύκολα προσβάσιμες περιοχές για να αποφεύγουν την καταπόνηση.

Κυνηγοί με υψηλό μορφωτικό επίπεδο προτιμούν τη βελτίωση ενδιαιτήματος (πχ με φυτεύσεις, εμβολιασμούς καρποφόρων δέντρων) και όχι τη ρίψη τροφής, καθώς η πρώτη αποτελεί μια πιο μόνιμη λύση. Σύμφωνα προς τη στάση αυτή είναι και το στοιχείο της γνώσης αγγλικών, ενώ απόδειξη «εξ αντιθέτου» αποτελεί η άγνοια κάθε ξένης γλώσσας. Μάλιστα, η άγνοια κάθε ξένης γλώσσας συνδέεται ιδιαίτερα ισχυρά και με την απόρριψη του ελέγχου αρπάγων που αποτελεί τεχνική αδιάφορη για τους κυνηγούς αγριόχοιρου, οι οποίοι είναι συχνά μεγάλης ηλικίας

αγρότες και ως εκ τούτου έχουν κατά μέσο όρο σχετικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο (Hasanagas et al. 2008).

Γενικά, τα στοιχεία υψηλού μορφωτικού επιπέδου συμβαδίζουν με την αποδοχή των «δύσκολων» και μακροπρόθεσμων λύσεων όπως είναι η βελτίωση ενδιαιτήματος και με απόρριψη των άμεσων, πρόσκαιρων και λιγότερο «οικολογικά αποδεκτών» λύσεων όπως οι απελευθερώσεις (με τον τρόπο που γίνονται, συνήθως, έως σήμερα) και η ρίψη τροφής. Μια αισιόδοξη προσέγγιση είναι να ερμηνευθεί αυτό ως διάδοση της ιδέας της «αιεφορίας» μέσα από το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα (όχι απαραίτητα μόνο μέσω της δασολογικής εκπαίδευσης), ανεξάρτητα από το τι εφαρμόζει ο καθένας τελικά στη γενικότερη ζωή του και τι πολιτική ακολουθείται στη γενικότερη πραγματικότητα. Βεβαίως, μπορεί να ερμηνευθεί απλούστερα και ως εμπέδωση του στοιχείου της «υπομονής» («αυτοπειθαρχίας», «εγκατέρευσης») που εμπριέχεται σε κάθε επίσημη εκπαιδευτική διαδικασία και ταυτόχρονα χαρακτηρίζει και τις περιβαλλοντικές λύσεις που αποσκοπούν σε μακροπρόθεσμα αποτελέσματα. Όποιος έχει μάθει να ακολουθεί υπομονετικά ένα μακροχρόνιο δομημένο πρόγραμμα σε έναν τομέα της ζωής του (όπως η επίσημη εκπαίδευση), μπορεί πιο εύκολα να αποδεχτεί μια κατάσταση «υπομονής» και σε άλλους τομείς (στη συγκεκριμένη περίπτωση στη θήρα).

Τέλος, μπορεί κανείς εύλογα να εξηγήσει την προτίμηση των κυνηγών υψηλού μορφωτικού επιπέδου σε μέτρα που επιφέρουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα με βάση το γεγονός ότι συνήθως είναι άτομα «καριέρας» που γνωρίζουν πολύ καλά πόσο σημαντικός είναι ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός. Επίσης, πολλοί από αυτούς κυνηγούν κυρίως για φυγή από το άγχος και όχι με σκοπό την άμεση και αυξημένη κάρπωση θηραμάτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Προσωπικά χαρακτηριστικά των κυνηγών της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας και στάση προς τα μέτρα διαχείρισης θηραματικών ειδών και των ενδιαιτημάτων τους.

TABLE 1. Personal characteristics of Central and Western Macedonia hunters and attitude toward management practices.

		Απελευθερώσεις θηραμάτων <i>releases of hunting species</i>	Βελτίωση ενδιαιτήματος <i>habitat improvement</i>	Ρίψη τροφής <i>provision of food</i>	Έλεγχος αρπάγων <i>predator control</i>	Μπάρες <i>bars on the roads</i>	Εντονότερη θηροφύλαξη <i>game waring</i>	Δεν ξέρω ποιο είναι το καλύτερο μέτρο <i>I don't know</i>
Ηλικιακός παράγοντας Age factor	Συνταξιούχος retired professional	,223(**)	-,110	,110	-,139(*)	,077	-,007	-,026
		,001	,092	,093	,033	,240	,911	,692
Μορφωτικό στοιχείο Education	Μορφωτικό επίπεδο Education level	-,121	,275(**)	-,156(*)	-,020	,027	,063	,008
		,062	,000	,016	,756	,677	,337	,898
	Γνώση αγγλικών Knowledge of english language	-,135(*)	,223(**)	-,159(*)	,093	-,059	-,004	,071
		,039	,001	,015	,156	,371	,950	,281
	Καμιά γνώση ξένης γλώσσας No knowledge of a foreign language	,165(*)	-,168(*)	,153(*)	-,140(*)	,070	-,048	-,057
		,012	,010	,019	,033	,290	,470	,383

Μη κυνηγετικές ασχολίες/ συνήθειες No hunting custom	Ορειβάτης mountaineer	-,133	,075	-,118	,180(*)	,246(**)	-,052	.(a)
		,084	,331	,125	,018	,001	,500	,000
	Μέλος περιβαλλοντικής οργάνωσης Member of a environmental organization	-,087	,120	-,099	,002	,152(*)	,108	.(a)
		,255	,117	,197	,981	,047	,159	,000
	Καπνιστής Smoker	,066	-,134(*)	,188(**)	-,015	-,128(*)	-,020	-,070
		,312	,038	,003	,815	,049	,757	,282

Οι κυνηγοί που είναι ταυτόχρονα και ορειβάτες δεν πάνε στο κυνήγι μόνο για να θηρεύσουν αλλά και για να απολαύσουν την ορεινή πεζοπορία. Γι' αυτό, δεν ενοχλούνται καθόλου από τις λύσεις μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων όπως είναι ο έλεγχος αρπάγων και η τοποθέτηση μπαρών που εμποδίζουν τη διέλευση οχημάτων. Η συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα κυνηγών γνωρίζει ότι με την επιλεκτική τοποθέτηση μπαρών διασφαλίζεται η ησυχία και η προστασία θηραματικών ειδών και των ενδιαιτημάτων τους, αφού με το μέτρο αυτό δημιουργείται ένα «φίλτρο» το οποίο αυξάνει την αναλογία αυτών που θεωρούν ότι αξίζει να κουραστούν παραπάνω για να απολαύσουν τις φυσικές αξίες προς αυτούς που απλώς θέλουν να θηρεύσουν μεγάλο αριθμό θηραμάτων εύκολα, επισκεπτόμενοι άνετα και γρήγορα πληθώρα και ποικιλία ενδιαιτημάτων με όχημα. Για τον ίδιο λόγο, θετικοί προς τη χρήση μπαρών είναι και οι κυνηγοί που είναι ταυτόχρονα και μέλη περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Οι καπνιστές κυνηγοί εμφανίζονται αντίθετοι στη βελτίωση ενδιαιτήματος και στις μπάρες και θετικοί στη ρίψη τροφής. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στη μειωμένη αντοχή τους στο επιπλέον περπάτημα που τους «επιβάλλεται» από τις μπάρες αλλά και από το γεγονός ότι η βελτίωση ενδιαιτήματος δεν αυξάνει άμεσα χωρικά την πυκνότητα θηραμάτων (πλην ορισμένων ειδών όπως το τρυγόνι) και απαιτεί περισσότερη χωρική διερεύνηση.

Ο ρόλος των κυνηγετικών χαρακτηριστικών

Όσον αφορά στις θηραματικές προτιμήσεις (Πίνακας 2), οι κυνηγοί μπεκάτσας και ορτυκιού δεν φαίνονται να επιθυμούν την εντονότερη θηροφύλαξη. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στο ότι η μπεκάτσα και το ορτύκι είναι αποδημητικά είδη περιστασιακά εμφανιζόμενα, οπότε η θηροφύλαξη δεν αναμένεται να αυξήσει, τουλάχιστον άμεσα, την αφθονία όπως θα συνέβαινε με ένα επιδημητικό είδος. Επιπρόσθετα, οι κυνηγοί αυτοί είναι συνήθως από αστικά κέντρα και δεν επιθυμούν μια επιπλέον επιβάρυνση αυστηρότητας στις ούτως ή άλλως περιορισμένες εξορμήσεις που μπορούν να κάνουν. Οι κυνηγοί πάπιας φαίνονται να μην έχουν ιδιαίτερους προβληματισμούς σχετικά με τα διαχειριστικά μέτρα, καθώς οι κυνηγότοποί τους είναι πολύ περιορισμένοι και γι' αυτό τους δίνουν την εντύπωση ότι δεν επιδέχονται αισθητικές βελτιώσεις. Οι κυνηγοί φάσας εμφανίζονται πιο αισιόδοξοι για την αύξηση της πιθανότητας εμφάνισής της μέσω ρίψης τροφής, διότι τα ενδιαιτήματά της εκτείνονται σε μεγάλης έκτασης περιοχές, όπου δεν είναι εύκολος ο εντοπισμός των κοπαδιών. Τέλος, οι λαγοκυνηγοί εμφανίζονται αρνητικοί στη βελτίωση ενδιαιτήματος, κάτι που μπορεί να αποδοθεί ενδεχομένως σε έλλειψη ενημέρωσης.

Οι Σώκος κ.α. (2002β) βρήκαν ότι οι λαγοκυνηγοί, κάτοχοι λαγόσκυλων, που άρχισαν από μικρότερη ηλικία να ασχολούνται με τη θήρα του λαγού, εκφράζουν μεγαλύτερη «προθυμία πληρωμής» και πραγματοποιούν περισσότερες εξορμήσεις υποστηρίζουν τη βελτίωση ενδιαιτήματος. Η διαφορά αυτή ίσως οφείλεται ότι στην

παρούσα έρευνα ο όρος λαγοκυνηγός είναι ευρύτερος και περιλαμβάνει και κυνηγούς που περιστασιακά θηρεύουν λαγούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Κυνηγετικές προτιμήσεις των κυνηγών της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας και στάση προς τα μέτρα διαχείρισης των κυριότερων θηραματικών ειδών και των ενδιαιτημάτων τους.

TABLE 2. Hunting preferences of Central and Western Macedonia hunters and attitude toward management practices.

		Απελευθερώσεις θηραμάτων <i>releases of hunting species</i>	Βελτίωση ενδιαιτηματος <i>habitat improvement</i>	Ρίψη τροφής <i>provision of food</i>	Έλεγχος αρπάγων <i>predator control</i>	Μπάρες <i>bars on the roads</i>	Εντονότερη θηροφύλαξη <i>game warding</i>	Δεν ξέρω <i>I don't know</i>
Θηραματικές προτιμήσεις Quarry preference	Κυνηγοί μεκάτσας Woodcock hunters	-,002	,103	,053	,119	-,042	-,151(*)	,062
		,969	,105	,403	,061	,509	,017	,326
	Κυνηγοί πάπιας Duck hunters	-,034	,103	-,052	-,013	,052	-,067	,143(*)
		,591	,104	,418	,836	,416	,295	,024
	Κυνηγοί φάσας Woodpigeon hunters	-,040	,015	,173(**)	-,022	,066	-,004	-,040
		,528	,815	,006	,732	,303	,953	,530
Μεταφορά Transportation	Κυνηγοί ορτυκιού Quail hunters	-,030	,060	,087	,117	-,001	,165(**)	-,063
		,637	,348	,169	,065	,989	,009	,318
	Κυνηγοί λαγού Hare hunters	,124	-,160(*)	-,030	,019	,060	,060	-,058
		,051	,012	,642	,765	,343	,343	,365
	Μεταφορά στον κυνηγότοπο με ΙΧ μόνος Excursion with private car alone	,005	-,088	-,002	-,017	,128(*)	,040	-,044
		,938	,165	,979	,786	,044	,529	,493
Μεταφορά Transportation	Μεταφορά στον κυνηγότοπο με ΙΧ με συνεπιβάτες Excursion with car together with other hunters	,070	-,062	,161(*)	,090	-,024	-,094	-,050
		,268	,333	,011	,157	,705	,140	,431
	Απόσταση κυνηγότοπου Distance of hunting area	,010	,003	,054	,114	-,005	,174(**)	-,006
	,871	,968	,393	,072	,932	,006	,924	

Αυτοί που μετακινούνται με ΙΧ μόνοι τους στον τόπο του κυνηγιού, επιθυμούν συχνά το μοναχικό και ήσυχο κυνήγι. Έτσι, προτιμούν τις μπάρες ως «φίλτρο» των πεζοπόρων χρηστών του φυσικού περιβάλλοντος. Αντιθέτως, όσοι μετακινούνται με συνεπιβάτες έως τον κυνηγότοπο, πάνε για ομαδικό κυνήγι και προτιμούν την «εύκολη» λύση της ρίψης τροφής. Όσοι μετακινούνται σε μεγάλη απόσταση, δεν επιθυμούν εντονότερη θηροφύλαξη, καθώς αυτή αποτελεί μια επιπρόσθετη επιβάρυνση στην ήδη αυξημένη ταλαιπωρία και κόστος που προκαλεί η μεγάλη απόσταση.

Ο ρόλος των απόψεων για την πολιτική θήρας και στάση

Όσοι θεωρούν την «ανεπαρκή διαχείριση» (Πίνακας 3) ως κυριότερο πρόβλημα στην πολιτική θήρας, φαίνονται να συνδέουν τον όρο «διαχείριση» με το αίσθημα αναγκαιότητας για εντατικοποίηση και γενίκευση προγραμμάτων βελτίωσης ενδιαιτημάτων και έλεγχου αρπάγων. Αυτά τα δυο μέτρα που επιφέρουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα έχουν περάσει ισχυρά στη συνείδηση πολλών

κυνηγών ως πυρήνας της διαχείρισης θηραματικών πληθυσμών. Παρόλο που, όπως είδαμε στο Διάγραμμα 1, η πλειονότητα των κυνηγών επιθυμεί εντονότερη θηροφύλαξη, φαίνεται ότι κατά βάθος δεν θεωρεί αυτό το μέτρο ως «διαχείριση». Το γεγονός ότι ο όρος «διαχείριση» έχει συνδεθεί με τα δυο προαναφερθέντα μέτρα και όχι με την εντονότερη θηροφύλαξη ή άλλα μέτρα που αφορούν στον έλεγχο της συμπεριφοράς των κυνηγών, δείχνει ότι ως «διαχείριση» νοείται από τους κυνηγούς μια διαδικασία που επηρεάζει το «παθητικό» μέρος της θήρας (το θήραμα) και όχι το «ενεργητικό» (τον κυνηγό).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Απόψεις των κυνηγών της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας περί πολιτικής θήρας και στάση προς τα μέτρα διαχείρισης θηραματικών ειδών και των ενδιαιτημάτων τους.

TABLE 3. Opinions of hunters of Central and Western Macedonia about hunting policy and attitude toward management practices.

	Απελευθερώσεις θηραμάτων <i>releases of hunting species</i>	Βελτίωση ενδιαιτήματος <i>habitat improvement</i>	Ρύπη τροφής <i>provision of food</i>	Έλεγχος αρπάγων <i>predator control</i>	Μπάρες <i>bars on the roads</i>	Εντονότερη θηροφύλαξη <i>game warding</i>	Δεν ξέρω <i>I don't know</i>
Άποψη ότι το κυριότερο πρόβλημα στη θήρα είναι η ανεπαρκής διαχείριση <i>Opinion that the main problem in hunting is the insufficient management</i>	,095	,174(**)	-,029	,168(**)	,043	-,090	,056
Άποψη ότι το κυριότερο πρόβλημα στη θήρα είναι η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού <i>Opinion that the main problem in hunting is the lack of specialised personnel</i>	,141	,007	,656	,009	,512	,164	,389
Άποψη ότι το κυριότερο πρόβλημα στη θήρα είναι η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού <i>Opinion that the main problem in hunting is the lack of specialised personnel</i>	-,095	,229(**)	-,115	,126	-,058	,016	-,060
Άποψη ότι το κυριότερο πρόβλημα στη θήρα είναι η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού <i>Opinion that the main problem in hunting is the lack of specialised personnel</i>	,141	,000	,076	,051	,375	,804	,357

Επίσης, η βελτίωση ενδιαιτήματος φαίνεται να έχει συνδεθεί με την προϋπόθεση ύπαρξης εξειδικευμένου προσωπικού, σε αντίθεση με άλλα μέτρα που φαίνονται να έχουν περάσει στη συνείδηση του κυνηγετικού κόσμου ως ενέργειες λιγότερο «επιστημονικές» και περισσότερο «πρακτικές». Το «εξειδικευμένο», το «επιστημονικό» είναι χαρακτηρισμοί που εμπεριέχουν στοιχείο υποκειμενικότητας (πρβλ. Χασάναγας κ.α. 2007). Η βελτίωση ενδιαιτήματος είναι μια ευρεία έννοια που περιλαμβάνει ποικίλες ενέργειες (πχ φύτευση, σπορές, εγκατάσταση δεξαμενών, εμβολιασμούς κ.λπ.) σε αντίθεση με τις άλλες που φαίνονται πιο «απλές» και «συγκεκριμένες». Άρα, ο κυνηγετικός κόσμος φαίνεται να θεωρεί ως βασικά στοιχεία «επιστημονικότητας» και «εξειδίκευσης» την «πολυπλοκότητα» καθώς και το εύρος - ή με άλλα λόγια τον «αφηρημένο» χαρακτήρα μιας έννοιας.

Συμπεράσματα και προτάσεις

Ανάμεσα σε μια ποικιλία πιθανών διαχειριστικών μέτρων για την αύξηση του πληθυσμού θηραμάτων, οι κυνηγοί υποστηρίζουν κυρίως τη θηροφύλαξη, μέτρο που ήδη εφαρμόζεται. Οι κυνηγετικές οργανώσεις δαπανούν το κύριο μέρος των χρημάτων τους στη θηροφύλαξη (Μπίρτσας 2006), ωστόσο οι κυνηγοί συνεχίζουν να θεωρούν ότι η λαθροθήρα υφίσταται και μειώνει τους πληθυσμούς των θηραμάτων. Αυτό λοιπόν είναι ένα ανοιχτό ζήτημα. Η άποψη των κυνηγών πρέπει να εξεταστεί σοβαρά και οι αρμόδιοι πρέπει να προβληματιστούν γενικότερα σχετικά με τις γενεσιουργές αιτίες της λαθροθήρας (έλλειψη διαχείρισης θηραματικών ειδών και ενδιαιτημάτων από την πολιτεία, έλλειψη ενδιαφέροντος για τη δραστηριότητα της

θήρας από την πολιτεία, ανεξέλεγκτες και αδικαιολόγητες απαγορεύσεις κ.λπ.) και την αποτελεσματική αντιμετώπισή της.

Οι κυνηγοί επιλέγουν επίσης τον έλεγχο των αρπάγων, μέτρο που είτε δεν εφαρμόζεται είτε εφαρμόζεται σε περιορισμένη κλίμακα. Ωστόσο πολλές έρευνες αποδεικνύουν την αρνητική επίδραση των αρπάγων και έχουν αναπτυχθεί τεχνικές για τη μείωση της αρπακτικότητας (Μπίρτσας κ.α. 2008, Σώκος κ.α. 2008). Συνάγεται επομένως ότι είναι ανάγκη να ξεκινήσουν δράσεις προς την κατεύθυνση αυτή στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης.

Η βελτίωση ενδιατημάτων και η απελευθέρωση θηραμάτων επιλέγονται λιγότερο από τους κυνηγούς σε σχέση με τα προαναφερθέντα μέτρα. Η έως τώρα εφαρμογή τους φαίνεται ότι δεν έχει αποδώσει τα αναμενόμενα και επιπλέον είναι μέτρα που απαιτούν περισσότερο εξειδικευμένο προσωπικό και αρκετό χρόνο ώστε να γίνουν εμφανή τα αποτελέσματα. Στον τομέα αυτό θα πρέπει να αναπτυχθούν συγκεκριμένες δράσεις οι οποίες θα αξιολογηθούν, και εάν προκύψουν θετικά αποτελέσματα αυτά θα πρέπει να προβληθούν στον κυνηγετικό κόσμο.

Οι μπάρες και η ρίψη τροφής αν και είναι μέτρα τοπικής σημασίας ή τα οφέλη αφορούν συγκεκριμένο θηραματικό είδος, επιλέχθηκαν επίσης από κυνηγούς. Αυτό δείχνει ότι σε περίπτωση στοχευμένης διαχείρισης, η εφαρμογή τους μπορεί να έχει σοβαρά οφέλη.

Αναγνώριση βοήθειας

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και εθνικούς πόρους (ΕΝΤΕΡ – 2004 – 43), ΓΓΕΤ και ΚΟΜΑΘ. Οι συγγραφείς ευχαριστούν τη συντονίστρια του έργου Δρ Καλιόπη Ραδόγλου – Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, ΕΘΙΑΓΕ.

Βιβλιογραφία

- Hasanagas N.D., Birtsas P., Sokos Ch. 2008: Characteristics and attitudes of Wild boar hunters in comparison with other hunters. Proceedings of Wild boar Symposium. 27-31/8/08. Sopron. Hungary (forthcoming)
- Sokos, C.K., Birtsas, P.K.&Tsachalidis, E.P. 2008. The aims of galliforms release and choice of techniques. *Wildlife Biology* 14: 412-422.
- Μπίρτσας, Π., 2006. Η διαχείριση της θήρας στην Ελλάδα – παρελθόν, παρόν και μέλλον. Το μέλλον του δάσους και το δάσος του μέλλοντος. Πρακτικά επιστημονικής διημερίδας της Πανελληνίας Ένωσης Δασολόγων Δημοσίων Υπαλλήλων και του ΓΕΩΤΕΕ. Αθήνα 20-21/3/2006. www.pkd.gr/BIRTSAS%20EISHGSH.pdf
- Σκορδάς, Κ. 2006. Η Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας και Θράκης. Στο Κυνηγετικό Εγχειρίδιο 2006, Μπίρτσας, Π, Γ. Δέλλιος, Χ. Σώκος και Κ. Σκορδάς (Συντ.Έκδοσης). σελ. 27 – 37, Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας & Θράκης
- Μπίρτσας Π., Σώκος Χ., Καστόρης Α. 2008. Μείωση της αρπακτικότητας της αλεπούς (*Vulpes vulpes*). Μέρος Β: έμμεσες τεχνικές, σελ. 281-286. Λιβαδοπονία και Προστατευόμενες Περιοχές (Κ. Μαντζανας και Β. Παπαναστάσης, εκδότες). Πρακτικά 6^{ου} Πανελληνίου Λιβαδοπονικού Συνέδριου. Λεωνίδιο Αρκαδίας 2-4/10/2008. Ελληνική Λιβαδοπονική Εταιρεία, Δημ. Νο 14.

- Σώκος Χ., Μπίρτσας Π., Καστόρης Α. 2008. Μείωση της αρπακτικότητας της αλεπούς (*Vulpes vulpes*). Μέρος Α: άμεσες τεχνικές, σελ. 249-254. Λιβαδοπονία και Προστατευόμενες Περιοχές (Κ. Μαντζανακός και Β. Παπαναστάσης, εκδότες). Πρακτικά 6^{ου} Πανελληνίου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου. Λεωνίδιο Αρκαδίας 2-4/10/2008. Ελληνική Λιβαδοπονική Εταιρεία, Δημ. Νο 14.
- Σώκος, Χ., Μπίρτσας, Π. και Ν. Παπαγεωργίου. 2002α. Θήρα και υγρότοποι: εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων ή απαγορευτικών διατάξεων; 10^ο Πανελλήνιο Δασολογικό Συνέδριο. Τρίπολη 26-29/5/2002. Σελ. 601-613.
- Σώκος, Χ., Σκορδάς, Κ., και Π. Μπίρτσας. 2002β. Αξιολόγηση της θήρας και διαχείριση του λαγού (*Lepus europaeus*) στα λιβαδικά οικοσυστήματα, σελ. 131-139. Λιβαδοπονία και Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών (Π. Πλατής και Θ. Παπαχρήστου, εκδότες). Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου. Καρπενήσι 4-6 Σεπτεμβρίου 2002. Ελληνική Λιβαδοπονική Εταιρεία, Δημ. Νο 10.
- Τσαχαλίδης, Ε. Π., 2003. Διαχρονική εξέλιξη των αδειών θήρας στη Μακεδονία και Θράκη, κατά το διάστημα 1975-2000. Γεωτεχνικά Επιστημονικά Θέματα, 14: 41-48.
- Χασάνας Ν.Δ., Σαχπάζη Α., Κάμκος Σ., Τζιμπρίδου Γ., Μπίρτσας Π., Ραδόγλου Κ. 2007. Ποσοτική ανάλυση κοινωνικο-πολιτικής δύναμης και δομών σε δίκτυα θηραματικής-περιβαλλοντικής πολιτικής. Μια εφαρμογή της Μαθηματικής Κοινωνιολογίας στην ανάλυση της Περιβαλλοντικής Πολιτικής. Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών- Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας. Θεσσαλονίκη-Βασιλικά

Attitudes of hunters of Central and Western Macedonia toward management practices applied to the main hunting species and their habitats

P. Birtsas, N. Hasanagas, C. Sokos

Abstract

Most hunters desire predator control and intensive wildlife warding for the proliferation of quarry population. Release of quarries and habitat improvement come second, while provision of food and bar placement posses the last position in their rank of preference. Personal features of hunters determine the preference of the management practice. Hunters who are retired professionals prefer release, educated hunters would rather desire habitat improvement, and hunters who are simultaneously mountaineers suggest bar placement and hunters who smoke support provision of food. Preference for certain species is also correlated with the preference for specific management practices (e.g. hunters of woodpigeon desire provision of food). Habitat improvement seems to be connected with the prerequisite of specialized personnel. On the contrary, other practices are regarded by the hunters as “practical” rather than “scientific” management tools. This research was based on the statistiscal analysis of 237 questionnaires.

Key words: hunting, management, social research, questionnaire